

Smrt krásných srnců

Ota Pavel

Analýza uměleckého díla

Zasazení výňatku do kontextu díla

- **Nejdražší ve střední Evropě**
 - V první povídce tatínek koupil rybník s pouze jednou rybou. Panu Václavíkovi se pomstil tím, že mu prodal ledničku bez jakéhokoli vybavení. Když po něm chtěl pan Václavík vysvětlení, tatínek mu řekl že to bylo jako s tím rybníkem, navenek krásný, ale uvnitř nic nebylo
- **Ve službách Švédska**
 - Druhá povídka ukazuje, jak byl tatínek schopný obchodník ve firmě Elektrolux. V prodeji vysavačů a ledniček se stal nejprve mistrem republiky, a později i mistrem světa. V této povídce se spřátelil s věhlasným malířem Nechlebou. Chtěl od něj namalovat paní Irmu, do které byl tajně zamilovaný, ale pan Nechleba odmítl.
- **Smrt krásných srnců**
 - Třetí povídka je o tom, jak tatínek jel svým synům, kteří měli nastoupit do koncentračních táborů, pro pořádné poslední jídlo před odjezdem jim jelena díky pomoci pana Proška a Holana.
- **Kapři pro Wehrmacht**
 - Čtvrtá povídka vypráví o odebrání tatínkova milovaného rybníka Němci. Když se dozvěděl, že ho povolali do koncentračního tábora, noc před odjezdem rybník vylovil. Po jeho odjezdu maminka s mladým Otou vyměňovali kapry za jídlo. Když nastal výlov rybníka, Němcům nezbyl ani jeden kapr.
- **Jak jsme se střetli s Vlky**
 - Pátá povídka je o soutěži v chytání ryb mezi rodinou Popperových a rodinou Vlkových. Tehdy Vlkovi porazili Otů a tatínka.
- **Otázka hmyzu vyřešena**
 - Šestá povídka popisuje tatínkovi poválečné obchody, kde se mu už moc nedařilo. Začal s prodejem mucholapek s panem Jehličkou, ale po neúspěchu tatínek podal výpověď a pan Jehlička všechny mucholapky spálil. Na konci se tatínek dozvěděl, že mucholapky byly hitem, když je prodávali Holanďané pod názvem FlyKiller.
- **Králíci s modrýma očima**
 - V poslední povídce Otův tatínek začal prodávat králíky. Takhle to dělal asi 10 let, poté tatínek nechal králíky tetovat a vzal je na výstavu. Z té se vrátil bez králíků, kteří měli nedostatky, a proto je vypustil na svobodu. Když přišel pěšky z výstavy, maminka mu rychle zavolala sanitku. Před odchodem dal ještě ceduli na vrátka: „Přijdu hned“, ale už se nikdy nevrátil.

Téma a motiv

- Hlavní myšlenkou je ukázat vztah člověka s přírodou a jak je důležité mít i dobrý vztah v rodině. Poukazuje rovněž na obětavost rodičů, na jejich toleranci, na jejich sny a touhy.
- Vzpomínání na dětství a dospívání Oty Pavla, na problémy s židovstvím. Popisuje, co potkalo jeho rodinu v předválečném, ve válečném a v poválečném období.

- Motivy jsou rybolov, peníze, uznání, láska, tolerance, ...

Časoprostor

- Děj se odehrává v první polovině 20. století, Čechy, Většina děje se odehrává ve 30. a 40. letech (válka) 20. století. Závěrečné 3 povídky se odehrávají po válce.
- Odehrává se v povodí Berounky – Křivoklátsko

Kompoziční výstavba

- Kniha sedmi povídek
- Chronologická výstavba – jednotlivé příběhy jsou za sebe poskládány tak, jak se postupně staly jeden příběh

Literární forma, druh a žánr

- Literární druh je epika, žánr je povídka a forma je próza (soubor povídek)
-

Vypravěč / lyrický subjekt

- Ich-forma
- Sám v příběhu nevystupuje, až úplně na samém konci – mluví za otce a ostatní postavy – píše i svém dětství z pohledu dítěte i ze současnosti - „Tenkrát jsem nevěděl, že ...“
- Úhel pohledu malého Oty

Postavy

- **Otec Leo Popper** – hodný starostivý tatínek. Vášnivý rybář, energický člověk, a dobrý kamarád Karla Proška, jeho oblíbená věta byla: „vyděláme na tom majlant!“ Období blahobytu se vždy střídají s obdobím hladu a bídy. Pracoval ve firmě Elektrolux jako obchodní zástupce, prodával vysavače. Tatínek se zamiloval do Irmy, manželky generálního ředitele této švédské firmy, plný vitality má smysl pro humor, je posedlý svými touhami a sny, žádný z neúspěchu ho nikdy neodradí a bezhlavě se vrhá do každé příležitosti. Žid dobrý obchodník, má rád ženy, miluje rybaření a rybníky. Velmi šarmantní. V době války se ukazuje jako skvělý otec.
- **Maminka** – starostlivá, milující, hodná, velmi tolerantní a laskavá, svému muži odpouští všechny prohřešky. Mnoho se o ní v díle nedozvíme, vypravěč (Ota) je věnuje málo pozornosti. Své děti vedla k lásce k vlasti. Křesťanka, jejím snem je dovolená v Itálii
- **Strejda Prošek z Luhu pod Bánovem** – Všeuměl, král pytláků, sžitý s přírodou u Křivoklátska a Berounky, rodina u něho tráví víkendy i prázdniny. Má psa Holana, jenž mu byl vždy věrný a doprovázel ho při pytláčení, přátelský, rozuměl si s tatínkem, vášnivý rybář.
- **Ota Pavel** – jeho otec je pro něho vzorem, má dobrý vztah k přírodě. Celý příběh vypráví on. Zaměřuje se hlavně na osudy tatínka.

Vyprávěcí způsoby

- Vyprávěcí slohový postup, vyprávění malého Oty, syna Lea Poppera
- Přímé řeči – v dialogích postav (oživuje vyprávování)
- Nepřímá řeč

Typy promluv

- Často se vyskytují popisné pasáže s množstvím přídavných jmen, objevují se dialogy
 - Objevují se dialogy
-

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

- Spisovný jazyk, ale i hovorový (mouchy nechcípají, embéčka, po čuchu)
- využívá lidovou slovesnost
- cizí slova (Made in Sweden)
- vulgarismy (jděte doprdele s takovým zrakem), metafory.
- Vpravování, ale i líčení přírody

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

- Využití metafor
-

Kontext autorovy tvorby

- **Ota Pavel (1930 Praha - 1973)**
 - Prozaik, novinář – sportovní reportér
 - Vlastním jménem Otto Popper
 - Otec Leo Popper byl židovského původu, pracoval jako obchodní cestující
 - V jeho šesti letech se rodina přestěhovala do Buštěhradu k prarodičům z rasových důvodů
 - Bratři Hugo a Jiří a otec byli za druhé světové války v koncentračním táboře, všichni přežili
 - Ota žil s matkou v Buštěhradě, zde získal vztah k přírodě a k rybám
 - R. 1956 rodina změnila jméno na Pavlovy
 - Oženil se se sekretářkou Věrou Novákovou, vyženil dva syny a spolu měli syna Jiřího
 - Pracoval jako horník, poté jako novinář-sportovní redaktor v Československém rozhlase
 - Byl také redaktorem periodik Stadion a Československý voják
 - Byl členem svazu československých spisovatelů
 - Od r. 1964 trpěl duševní chorobou (maniodepresivní psychózu), r. 1966 odešel do invalidního důchodu
 - Závěr života strávil v psychiatrických léčebnách a v kraji svého dětství
 - Zemřel na srdeční infarkt v necelých 43 letech v Praze
 - Je pohřben na židovském hřbitově na Olšanech
 - Za své dílo získal cenu Víta Nejedlého a novinářskou cenu Julia Fučíka
- **Dílo:**
 - První literární pokusy, fejetony vyšly v časopise Stadion
 - Je autorem rozhlasových dramatizací, televizních a filmových scénářů
 - Dílo se dělí na dva tematické okruhy:
 - Díla se sportovní tematikou:

- „Dukla mezi mrakodrapy“, „Plná bedna šampaňského“, „Pohár od Pánaboha“, „Syn celerového krále“, „Pohádka o Raškovi“
- Povídky a reportáže:
- Autobiografické vzpomínkové prózy:
 - „Jak jsem potkal ryby“, „Smrt krásných srnců“, „Zlatí úhoři“
 - Autorovo dětství, mládí, vzpomínky na otce, na okolí řeky Berounky

Literární / obecně kulturní kontext

- 1945–1948: radost z konce války, z osvobození od fašismu, ale pomalý nástup komunistů
- 1948–1. půlka 50. let: vítězství komunistů, stalinský kult osobnosti
- Oficiální literatura s budovatelskou tematikou
- Zestátňování tiskáren, nakladatelství, divadel
- Svaz českých spisovatelů pod dohledem KS
- Procesy se spisovateli (především katolíky orientovanými) odsouzení: František Křelina, Jan Zahradníček, Bedřich Fučík, Josef Palivec
- 1. půlka 50. let - 1968
 - Postupné uvolňování vrcholilo Pražským jarem 1968
 - Po srpnu 1968 konec svobodného vývoje
- 70. a 80. léta: normalizace
 - Totální komunistická diktatura
 - 3 proudy literatury (vzájemně se ovlivňují, nakonec splývají)
- Česká literatura po roce 1945 - oficiální proud autorů
 - Další autoři s židovskou tematikou:
 - Jan Drda – dílo: „Městečko na dlani“, „Hrátky s čertem“
 - Julius Fučík – komunistický reportér, dílo: „Reportáž psaná na oprátce“
 - Jan Otčenášek – dílo: „Romeo, Julie a tma“
 - Ladislav Fuks – dílo: „Spalovač mrtvol“
 - Arnošt Lustig – dílo: „Noc a naděje“
 - Bohumil Hrabal (1914-1997)
 - Vystřídal mnoho zaměstnání – písař, úředník, skladník, traťový dělník, pojišťovák, obchodní cestující, balič papíru - od r. 1963 spisovatelem z povolání
 - „pábení“ - zvláštní druh vyprávění, autentické hovory lidí pábitel – vše koná zamilovaně, touží po poznání, je posedlý vyprávěním, určitou činnost děla se vši vervou
 - Mnohé knihy vyšly nejprve v exilových nakladatelstvích, poté je Hrabal přepracovával
 - Díla: „Perlička na dně“ -soubor povídek
 - Pábitelé
 - Taneční hodiny pro starší a pokročilé – celý text je jedna dlouhá věta, ovlivněn moderní prózou

- Ostře sledované vlaky – děj na konci 2. sv. války, hl. hrdina Miloš Hрма 70. léta
- Tzv. nymburská trilogie = Městečko u vody =, kde se zastavil čas: Postřižiny, Krasosmutnění, Harlekýnovy milióny – spojující postavou je strýc Pepin, který přijel na 14 dní a zůstal několik let
- „Obsluhoval jsem anglického krále“ - hl. hrdina Jan Dítě se chce dostat do vyšších vrstev